

Екологічна освіта в умовах дистанційного навчання під час карантину в середніх школах Словачької Республіки

Турок Оксана Степанівна¹

Мукачівський державний університет, Мукачево, Україна

E-mail: ot2678@gmail.com

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-8113-9869>

Глобальні зміни екосистем, спричинені діяльністю людини, вимагають від сучасної освіти розвитку екологічної компетенції підростаючого покоління. В умовах дистанційного навчання цілеспрямовано розвивати екологічний освітній складник досить складно. Метою статті є розгляд змісту та способів реалізації екологічної освіти та виховання в умовах дистанційного навчання учнів середньої школи Словачької республіки під час пандемії Covid-19. Для досягнення мети застосовувалися теоретичні методи дослідження: систематизація, аналіз, обґрунтування понятійного апарату, формулювання концептуальних положень і висновків дослідження, метод аналізу педагогічної документації та чинних нормативних актів, контент-аналіз навчальних програм і методичного забезпечення освітнього процесу для оцінки рівня екологічної освіти під час дистанційного навчання в умовах пандемії. Схарактеризовано особливості використання інтернет-ресурсів та інноваційних технологій під час екологічного навчання та виховання в Словачькій республіці. Звернуто увагу на необхідність екологічної освіти, досліджено шляхи і механізми впровадження екологічної освіти в загальноосвітніх школах Словаччини в умовах карантину. Проаналізовано нормативні акти та педагогічну документацію кількох середніх шкіл Словачької республіки під час дистанційного навчання в умовах карантину під час поширення Covid-19 та виявлено способи, форми і засоби для дистанційного екологічного просвітництва школярів, а також критерії оцінювання учнів. Досліджено можливості словацьких та міжнародних веб-сайтів, мобільних застосунків та програм для екологічної освіти під час дистанційного навчання, таких як . Отримані результати можна використовувати для розвитку екологічної компетентності учнів української школи в умовах дистанційного навчання.

Ключові слова: екологічна освіта, екологічне виховання, дистанційна освіта, карантинні заходи, дистанційне екологічне навчання, екологічне навчання під час карантину, школи Словачької республіки, екологічне виховання, інтернет-ресурси, пандемія.

Вступ. Важливість екологічної освіти та виховання наразі не піддається сумнівам. Зміни довколишнього природного середовища здійснюють прямий та опосередкований впливи на життя і здоров'я людини, її добробут, соціально-економічні умови та інші сфери. З початком карантинних заходів, що спричинені вірусом Covid-19, можливість учнів отримати освіту безпосередньо в школі стала неможливою. Тому актуальним стало явище дистанційного (віддаленого) навчання, що дало можливість учням продовжувати освіту.

Дистанційна освіта успішно реалізовувалася в багатьох країнах ще до появи комп'ютерних технологій та ресурсів мережі Інтернет. Зазвичай це були завдання на самостійне опрацювання за допомогою підручників, ресурсів бібліотечних фондів та інших джерел під час заочного або домашнього навчання. Започатковано дистанційну освіту на початку XVIII століття, в цей час навчання проводилося шляхом листування. В середині XIX століття був заснований інститут заочної форми навчання в Берліні, а винахід радіо та телебачення дозволив зробити навчання на відстані більш доступним та широко розповсюдженим. (Давидова & Декусар, 2020)

Зокрема, В. Г. Кремень переконаний, що дистанційна форма освіти є реакцією на зовнішні зміни, які відбуваються у світі (об'єктивні тенденції глобалізації світу, підвищення динаміки його соціально-економічного розвитку, бурхливий розвиток інформаційних і телекомунікаційних технологій) (Кремень, 2005).

Для зменшення втрат у навчанні уряди багатьох країн пропонують використовувати можливості дистанційного навчання. Тож значна увага знову була відведена дистанційній освіті. Явище дистанційної освіти, коли учень або студент отримує знання віддалено засобами сучасних

¹ аспірантка спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» кафедра теорії та методики початкової освіти Мукачівського державного університету

комп'ютерних технологій, є досить поширеним у світі та в Україні. Можливості дистанційної освіти в загальноосвітніх школах в Україні вивчають Ю. Богачков, Л. Карташова, В. Биков, Л. Майборода, А. Букач, Т. Дерба, Н. Євтушенко, В. Кухаренко, А. Хуторської. Нормативною базою для впровадження елементів дистанційного навчання в середніх школах України є Положення про дистанційне навчання, Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні.

За результатами дистанційного навчання виокремилась дистанційна освіта. У Концепції розвитку дистанційної освіти в Україні дистанційна освіта визначається як форма навчання, рівноцінна з очною, заочною, вечірньою та екстернатом, що реалізується, здебільшого, за технологіями дистанційного навчання, які, у свою чергу, є педагогічними та інформаційними технологіями навчання.

У Положенні про дистанційне навчання термін дистанційне навчання визначається як «індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, що відбувається, здебільшого, за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій», а метою є «надання освітніх послуг шляхом застосування в навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій за певними освітніми або освітньо-кваліфікаційними рівнями відповідно до державних стандартів освіти».

За визначення В. Бикова, «дистанційне навчання – форма організації і реалізації освітньо-виховного процесу, за якою його учасники (об'єкт і суб'єкт навчання) здійснюють навчальну взаємодію принципово й переважно екстериторіально (на відстані, яка не передбачає безпосередню навчальну взаємодію учасників віч-на-віч, коли учасники територіально перебувають за межами можливої безпосередньої навчальної взаємодії і коли у процесі навчання їхня особиста присутність у певних навчальних приміщеннях освітнього закладу не є обов'язковою)» (Биков, 2008). Розрізняють також традиційне дистанційне навчання, за якого учасники і організатори навчального процесу взаємодіють у часі здебільшого асинхронно за допомогою поштового, телеграфного зв'язку або іншим способом, та електронне дистанційне навчання: коли учасники та організатори взаємодіють як синхронно, так і асинхронно за допомогою електронних засобів комунікації (з використанням інтернет ресурсів, навчальних платформ та програм, засобів інформаційно-комп'ютерних технологій тощо) (Биков, 2008).

Серед зарубіжних учених заслуговують на увагу праці таких вчених, як А. Кларк, Д. Кіган, М. Мур, М. Томпсон, що описують особливості компонентів дистанційного навчання (Сайт «Učíme na diaľku»). Серед словацьких учених варто відзначити праці Ладислава Міклоша (Ladislav Miklós), Павела Еліяша (Pavol Elias), Сюзанни Галайової (Zuzana Gallayová), Емілії Гутманової (Emilia Huttmanova), Петера Адамішина (Peter Adamišín), Андріани Ковачової (Adriana) в галузі екологічної освіти школярів.

Водночас поширення вірусу Covid-19 у світі та його вплив на популяцію людини можна вважати і значним екологічним чинником, що змінив не тільки уклад життя людей, а й спричинив значні економічні збитки, а також та мав величезний вплив на організацію освітнього процесу у світі.

Мета та завдання дослідження: обґрунтувати зміст та способи реалізації екологічної освіти та виховання в умовах дистанційного навчання учнів середньої школи у Словацькій Республіці в умовах пандемії Covid-19.

Матеріали та методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань було використано теоретичні методи дослідження: аналіз, систематизація, класифікація навчально-методична література для обґрунтування теоретично-методологічних основ дослідження, обґрунтування понятійного апарату, формулювання концептуальних висновків та положень, метод аналізу педагогічної документації, педагогічного спостереження для аналізу стану екологічного навчання та виховання, практичний досвід роботи спеціалістів та загальноосвітніх установ; контент-аналіз навчальних програм та методичного забезпечення освітнього процесу для визначення можливостей використання досвіду Словацької Республіки з дистанційної екологічної освіти в українській школі.

Результати дослідження. Карантинні заходи під час пандемії вірусу Covid-19 обмежили можливість учнів отримувати освіту безпосередньо в школі. Одна з основних умов профілактики вірусу є дотримання соціальної дистанції та заборона на відвідування громадських місць, зокрема і закладів освіти. Пік закриття шкіл був досягнутий у середині квітня 2020 року, коли майже 1, 8 мільярда учнів не мали можливості відвідувати школи. За оцінкою Світового банку 140 країн упровадили певний тип дистанційного навчання. 120 країн упровадили багатоплатформні стратегії: поєднання онлайн-інструментів, SMS, радіо, телебачення та розповсюдження друкованих матеріалів. На початку липня понад 50 країн світу почали відновлювати навчання в школах, але все ж понад 1,1 мільярда учнів не відновили заняття.

Станом на 30 квітня 2020, за даними Світового банку кількість учнів у країнах з повністю закритими школами становила 1077058767, а кількість студентів у країнах з частково закритими школами сягнула 50134558. Найбільш небезпечними наслідками тривалого закриття шкіл можуть бути:

- низькі результати навчання,
- високий рівень відмови від навчання серед учнів;
- втрата навчання в короткостроковій перспективі;
- подальша втрата людського капіталу та зменшення економічних можливостей у довгостроковій перспективі.

Як і будь яка інша форма навчання, дистанційне навчання має свої переваги та недоліки. До найбільш поширених недоліків можна віднести відсутність особистого спілкування вчителя та учня, відсутність мотивації в учня та постійного контролю з боку викладача, відсутність навичок самостійного навчання в учня, залежність від наявності мережі Інтернет та технічних засобів навчання (персонального комп'ютера, програмного забезпечення тощо). Перевагами дистанційно навчання насамперед є вільний вибір учнем часу і місця для навчання, можливість необмежену кількість разів проходити матеріал на задану тему, необов'язковість присутності в класі чи навчальній аудиторії, зазвичай відсутність вузьких часових рамок для опрацювання завдань теми.

Закон про освіту Словацької Республіки засвідчує, що дистанційне навчання («*dištančné vzdelávania*» – словацьк.) – «це віддалене навчання заочних, телекомунікаційних засобів масової інформації та інших засобів, у яких зазвичай немає безпосереднього контакту між педагогічним колективом та учнем, який навчається» (*Dištančné vzdelávania je diaľkové vzdelávanie prostredníctvom kolektívneho, telekomunikačných médií a iných prostriedkov, pri ktorých spravidla nedochádza k priamym kontaktom medzi pedagogickým zamestnancom a samostatne študujúcim žiakom* – словацьк.). У Законі про організацію дистанційного навчання йдеться «дистанційне навчання зазвичай організовується один раз на тиждень протягом шести-семи годин консультацій» (*Diaľkové vzdelávania je organizované spravidla raz týždenne v rozsahu šesť až sedem konzultačných hodín* – словацьк.)

Закриття освітніх закладів впливає на вчителів, учнів і батьків у всьому світі. Одними з перших на глобальний виклик для освіти зреагували великі корпорації, що створили свої продукти для покращення роботи вчителів та допомоги в навчанні учням. До прикладу, ініціатива Google «Навчайте, де б ви не були», що запропонувала безкоштовні та надійні інструменти для спільного викладання й навчання у вільному доступі, тож освітній процес може відбуватися, незважаючи на неможливість учнів перебувати у класному приміщенні. Технології спрощують дистанційне навчання та роблять його більш доступним.

Також ініціативу виявив Світовий банк, який створив платформу для підтримки вчителів, учнів та керівництва освітніх закладів різного рівня, розміщуючи на ній поради, вебінари, уроки, цікаві приклади навчання під час Covid-19.

Було проведено дослідження щодо особливостей екологічної освіти і виховання в умовах дистанційного навчання під час карантинних заходів Covid-2019 у Словацькій Республіці.

Вивчення досвіду організації навчання під час карантину в середній школі села Петровани (Petrovany) округу Пряшів Пряшівського краю Словаччини в середній школі села Удіча (Udiča, район Поважська Бистриця в регіоні Тренччин на північному заході Словаччини) та організація освітнього процесу в школі міста Злате Моравче засвідчує активне вивчення предмета «Екологічна освіта та виховання» – *Environmentálna výchova (ENV)*, зміст якого зорієнтований на захист довколишнього середовища і формування компетенцій щодо захисту довкілля через проєктне навчання: створення учнями лепбуків, підготовки відео та фотофактів. Важливим є участь шкіл у проєкті «Зелена школа» (Турок, 2020).

Організація освітнього процесу в школі міста Злате Моравче спрямована на можливості вибору учнями вання занять. До прикладу, учні класів, які не закінчували певний ступінь шкільного навчання (5, 6 класи), могли не відвідувати школу, а залишатися на дистанційному навчанні. Відвідування учнями школи випускних класів було обов'язковим. Відповідно до вказівки міністра освіти, учні 1-5 класів могли відвідувати школу в добровільному порядку, а учні 6-го та 9-го класів, які не розпочинали навчання в школі, продовжуватимуть навчатися за дистанційною формою.

Міністерство освіти та науки Словацької Республіки спільно з ІТ-компаніями та природоохоронними організаціями розробило ряд платформ для підтримки учнів та вчителів під час дистанційного навчання.

Зокрема, з погляду екологічної освіти, цікавими є:

- «Дитячий університет імені Коменського» в Інтернеті 2020 ([Detská Univerzita Komenského Online Špeciál](http://www.dukonline.sk/) – DUK Online Special), що містить курс лекцій про причини природних явищ, важливі історичні події та цікаві факти з таких галузей, як медицина, міжнародне право та психологія. Курс розрахований на учнів 9-14 років та передбачає прями трансляції лекцій, онлайн тестування отриманих знань та отримання диплому. Навчання є безкоштовним і щорічно організовується компанією DATALAN у партнерстві з театром «Арена» та Університетом Коменського (<http://www.dukonline.sk/>) «Вчимо на відстані» (Učíme na diaľku) – веб-сайт створений у співпраці з кількома неурядовими організаціями та Міністерством освіти, молоді та спорту Словацької Республіки як інструмент офіційного спілкування під час перерваного викладання у школах та перерваного штатного викладання в університетах під час епідемії коронавірусу. Портал містить навчальні матеріали (електронні версії підручників, відеолекцій), а також інструкції для вчителів для словесного оцінювання учнів та наводить зразки успішних практик дистанційного навчання. Мета сайту – допомогти педагогічним та професійним працівникам, керівництву та засновникам шкіл, а також учням та батькам зорієнтуватись у кількості інформації, рекомендацій та вказівок. Проєкт реалізується під егідою Міністерства освіти, науки, досліджень та спорту Словацької Республіки (<https://www.ucimenadiaľku.sk/>).

- «Гірничий зошит» (Banícky Zápisník) – портал для виконання науково-популярних завдань у галузі геології та гірничої справи; був створений у рамках проєкту Літнього гірничого університету у співпраці з виробничою компанією Mapa sro, асоціацією ART SPEKTRUM та Університетом Матея Бел у Банській Бистриці. Це своєрідна віртуальна екскурсія по Словацькому музею карт у місті Кінцельова поблизу Банської Бистриці (<http://bu.onlinetoto.sk/>).

З'ясовано, що згідно з «Керівними принципами щодо змісту та організації навчання учнів під час надзвичайного переривання шкільного викладання у школах у 2019/2020 навчальному році» екологічна освіта реалізувалася за такими принципами: «В освітніх сферах «Людина і суспільство» та «Людина і Природа» рекомендується, щоб освітня діяльність була розроблена таким чином, щоб використовувати природні зв'язки між змістом предметів у відповідній освітній галузі» (1.9). Також було встановлено, що екологічна освіта в середніх школах Словаччини є інтегрованою в теми різних предметів: біологію, хімію, географію, суспільні науки. До прикладу, за програмою з біології для учнів дев'ятого класу для вивчення дистанційно включені такі теми: «Екологічні умови життя», «Демонстрація адаптації організмів до довколишнього середовища», «Оцінка наслідків біологічного дисбалансу», що забезпечують знання учнів з екології.

Необхідно відзначити, що оцінювання отриманих знань та сформованих навичок та з різних предметів під час дистанційного навчання відрізняється як і в різних класах навчання, так в різних освітніх галузях. Для перших класів – тільки усне оцінювання, для 2-9-тих класів оцінки виставляються лише для предметів: словацька мова, англійська мова, математика, інформатика, географія, біологія, фізика, хімія; для інших, в тому числі і для «Екологічної освіти», не є обов'язковим – у формі словесного оцінювання.

Під час дистанційного навчання школярів Словацької республіки цікавими є можливості використання інтернет-ресурсів для екологічної освіти, що були створені ще до пандемії Covid-19. Зокрема, це такі платформи, як Ewobox, Ekologicka stora, сайт мережі «Зелених шкіл» та мобільні застосунки. Евобокс (Ewobox) – портал екологічної освіти, що був створений Агенцією з охорони довколишнього середовища Словаччини в грудні 2019 року як веб сайт та мобільний застосунок водночас. Портал дозволяє реєструвати приватних осіб, а також державні чи неурядові організації, які можуть створювати дискусійні групи, додавати статті, події, виклики та представляти власні публікації і програми екологічної освіти. Веб-сайт забезпечує інформаційний канал, простір для презентації, можливість спілкування між користувачами, базу даних, інструменти та програми для вдосконалення діяльності самих організацій. Сайт мережі Зелених шкіл, на якому ознайомитися з програмою діяльності «зелених шкіл» в напрямку зміни поведінки людини до сталого розвитку (Турок, 2020). Вчителі для скоординованої роботи з екологічного навчання та виховання можуть використовувати мобільні застосунки. До прикладу, такими є:

- SMOPaJ – мобільний додаток використовується для перевірки знань із галузей біології, зоології, ботаніки та генетики за навчальною програмою старших класів гімназій та середніх шкіл, що викладають біологію та екологію. Застосунок можна завантажити на свій мобільний телефон через Google Play та AppStore. Вступ до викладацької секції можливий без реєстрації. Щоб увійти до тестової частини програми, необхідно зареєструвати викладача та перевірених учнів, надіславши електронні адреси

адміністратору програми в музеї, який призначить дані для входу. Вчитель також може створити віртуальний клас при створенні завдання.

- EcoUP – ще один цікавий мобільний застосунок, створений у партнерстві Словаччини, Чехії та Іспанії у 2016 році та зорієнтований на ключові екологічні проблеми, розвиток проєкологічного мислення та водночас вивчення іноземних мов. База даних додатку складається з 527 тематичної вправи, що складені у вигляді запитань та відповідей і зосереджені на екологічному вихованні з акцентом на локальне середовище із семи тем, а саме: забруднення повітря, забруднення води, відходів, енергії, біорізноманіття, природна та культурна спадщина та людське середовище.

- Екологічний слід (Ekologická stopa) – це своєрідний інтернет-калькулятор, щоб розрахувати власний екологічний слід на планеті Земля. Він пропонує близько 250 тем для викладання, а також можливість прорахувати екодоріжку своєї школи та отримати сертифікат з її поточною величиною. Застосунок надає вчителям сучасні методи навчання, ідеї для проєктного викладання та використання ІКТ в освітньому процесі.

- Енвіроза (Enviroza) – відкрита гра про екологічний тиск, що допомагає розвивати різні компетентності учнів, наприклад, у роботі з картою та Інтернетом, в орієнтуванні в полі, формулюванні тексту або в творчих змаганнях. Гра дозволяє поєднувати знання у галузі біології, хімії, географії, а також словацької мови та математики.

Висновки. Узагальнюючи результати дослідження, дійшли висновку, що пандемія створила сприятливе середовище для різкого стрибка в розвитку дистанційної освіти в Україні, в світі, та, зокрема, в Словацькій республіці. Також вона сприяла активізації розвитку інтерактивних форм дистанційної екологічної освіти, таких як віртуальні екскурсії музеями і природними пам'ятками, мобільні застосунки тощо.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в дослідженні інших форм дистанційної екологічної освіти та можливостей використання отриманих знань для розвитку екологічної освіти в українській школі.

Література

Биков В. Ю. Дистанційне навчання. Енциклопедія освіти. Акад. пед. наук України; Головний ред. В. Г. Кремень. Київ. 2008. С. 191-193. URL: http://lib.iitta.gov.ua/2411/1/%D0%91%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%B2_%D0%94%D0%9D.pdf

Давидова Н. В., Декусар Г. Г. Аналіз розвитку дистанційного навчання як сучасної форми інформаційно-освітнього середовища. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. Випуск 2 (131). Одеса, 2020. С. 80-86

Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні (затверджено Постановою МОН України від 20 грудня 2000 р.). URL: <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html>

Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. Київ. Грамота, 2005. 48 с.

Положення про дистанційне навчання. Наказ МОН України від 30 квітня 2013 р. № 703/23235 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#n18>

Сайт школи Удїча URL: <https://zsmsudica.webnode.sk/zelena-skola/elenoskolske-ucenie/>

Сайт школи Петровани URL: <https://zspetrovany.edupage.org/about/?subpage=3>

Сайт Коменського дитячого університету 2020 Live Online <http://www.dukonline.sk/>

Сайт «Učíme na diaľku» URL: (<https://www.ucimenadialku.sk/>)

Світовий банк URL: <https://blogs.worldbank.org/education>

Сайт «Навчайте, де б ви не були» URL: <https://teachfromanywhere.google/intl/uk>

Турок О. Використання інтернет ресурсів для формування екологічно свідомої поведінки учнів середніх шкіл Словаччини. *Актуальні Проблеми Сучасної Науки*: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 30-31 липня 2020 року). Київ, 2020. С.24-25.

Турок О. Діяльність «Зелених шкіл» в Словаччині. *Теорія і практика сучасної науки*: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (м.Київ, 27-28 червня 2020р.) Київ, 2020. С.39-40.

Хассон В. Дж., Вотермен Е. К. Критерії якості дистанційної освіти. *Вища освіта*. 2004. № 1. С. 92-99.

Obsah vzdelávania v ZŠ počas mimoriadneho prerušenia vyučovania v školách. URL: <https://www.minedu.sk/data/att/16217.pdf>

Oznam o nehodnotení predmetov. URL:
https://cloud1t.edupage.org/cloud/Oznamenie_o_nehodnoteni_predmetov.pdf?z%3A8P3enPHsA3ZPUndWQJNLY%2F3adpEK1Z0D40TxZowsR9Bqj7BKfJAakK%2FMfIF4uwff

Postup žiakov do vyššieho ročníka. URL:
https://cloud2t.edupage.org/cloud/Postup_do_vyssieho_rocnika.pdf?z%3A15bYUrIgy9XZsOmYXeCTb%2Bf mDjpFshXQAww9sajXgcX2qoe4s5NmHsTIYZZ6YvV8

Psacharopoulos G., Patrinos Harry A., Collis V., Vegas Em. The COVID-19 cost of school closures. April 30, 2020 URL: <https://blogs.worldbank.org/education/covid-19-cost-school-closures>

The World Bank Education Global Practice Guidance Note: Remote Learning & COVID-19 (updated April 7, 2020) URL: <http://documents1.worldbank.org/curated/en/531681585957264427/pdf/Guidance-Note-on-Remote-Learning-and-COVID-19.pdf>

Usmernenie k obsahu a organizácii vzdelávania žiakov základných škôl počas mimoriadneho prerušenia školského vyučovania 28.04.2020. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR. URL: <https://www.minedu.sk/usmernenie-k-obsahu-a-organizacii-vzdelavania-ziakov-zakladnych-skol-pocas-mimoriadneho-prerusenja-skolskeho-vyucovania/>

Usmernenie na hodnotenie žiakov základných škôl v čase mimoriadnej situácie,1 spôsobenej prerušením vyučovania v školách v školskom roku 2019/2020 URL: <https://www.minedu.sk/data/att/16140.pdf>

Zákon 22. mája 2008 o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov. URL: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2008/245/20200101>

Ecological education under conditions of distance learning during the quarantine in secondary schools of the Slovak Republic

Turok Oksana²

Mukachevo State University, Mukachevo, Ukraine

Global changes in ecosystems caused by human activities require modern education to develop the ecological competence of the younger generation. Under conditions of distance learning, it is rather difficult to purposefully develop the ecological educational component. The aim of the article is to consider the content and methods of environmental education and upbringing within the distance learning of high school students in the Slovak Republic during the Covid-19 pandemic. To reach the aim, the following theoretical methods have been used: systematisation, analysis, substantiation of the conceptual apparatus, formulation of conceptual regulations conclusions of the study, the method of analysis of pedagogical documentation and current regulations, content analysis of curricula and methodological support of the educational process to assess the level of environmental education during distance learning in a pandemic.

The peculiarities of the use of Internet resources and innovative technologies during ecological education and upbringing in the Slovak Republic have been described. Attention has been paid to the need for environmental education during quarantine. The ways and mechanisms of introduction of ecological education in secondary schools of Slovakia under conditions of the quarantine have been investigated. Some methods for assessing the environmental component of study during distance learning in schools have been established. The normative acts and pedagogical documentation of several secondary schools of the Slovak Republic during the distance learning in the quarantine caused by COVID-19 have been analysed and the methods, forms and means for distance environmental education of schoolchildren have been identified. The obtained results can be used for the development of ecological competence of Ukrainian school pupils under conditions of distance learning.

Keywords: *ecological education, distance learning, schools of the Slovak Republic, ecological teaching-learning, Internet resources, pandemic.*

References

Bykov, V.Iu. (2008). *Dystantsiine navchannia. Entsyklopediia osvity. [Distance Learning. Encyclopedia of Education]*. Kyiv. pp. 191-193. Retrieved from http://lib.iitta.gov.ua/2411/1/%D0%91%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%B2_%D0%94%D0%9D.pdf [in Ukrainian].

² *Postgraduate-student specialised in 011 "Educational, pedagogical sciences" at the Department of Theory and Methodology of Primary Education at the Mukachevo State University*

Davydova, N.V., & Dekusar, H.H. (2020). Analiz rozvytku dystantsiinoho navchannia yak suchasnoi formy informatsiino-osvitnoho seredovyshcha. [Analysis of the development of distance learning as a modern form of information and educational environment.] *Naukovyi visnyk Pivdenoukrajinskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni K. D. Ushynskoho – Scientific Bulletin of the South Ukrainian National Pedagogical University named after KD Ushinsky*. Issue 2 (131). Odessa [in Ukrainian].

Kontseptsiiia rozvytku dystantsiinoi osvity v Ukraini. (2000) [The concept of distance education development in Ukraine]. Retrieved from: <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html> [in Ukrainian].

Kremen, V.H. (2005). *Osvita i nauka v Ukraini – innovatsiini aspekty. Stratehiiia. Realizatsiia. Rezultaty* [Education and science in Ukraine - innovative aspects. Strategy. Realization. Results]. Kremen VG, 2005. Kyiv. Hramota [in Ukrainian].

Oznam o nehodnoteni predmetov. [Notification of non-evaluation of subjects]. Retrieved from https://cloud1t.edupage.org/cloud/Oznamenie_o_nehodnoteni_predmetov.pdf?z%3A8P3enPHsA3ZPUndWQJNLY%2F3adpEK1Z0D40TxZowsR9Bqj7BKfJAakK%2FMflF4uwff [in Slovakian].

Polozhennia pro dystantsiine navchannia. (2004). [Distance learning principles]. (Zatverdzheno nakazom Ministerstva osvity i nauky Ukrainy 30.04.2013 No703/23235) Retrieved from: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#n18> [in Ukrainian].

Turok, O. (2020). Vykorystannia internet resursiv dlia formuvannia ekolohichno svidomoi povedinky uchniv serednikh shkil Slovachchyny. [Use of Internet resources for the formation of environmentally conscious behavior of high school students in Slovakia]. *Proceedings of the III International Scientific and Practical Conference - Aktualni Problemy Suchasnoi Nauky III Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsia* (m. Kyiv, 30-31 lypnia 2020 roku). *Current Problems of Modern Science* (Kyiv, July 30-31, 2020). pp.24-25. [in Ukrainian].

Usmernenie na hodnotenie žiakov základných škôl v čase mimoriadnej situácie, 1 spôsobenej prerušením vyučovania v školách v školskom roku 2019/2020 [Guidelines for the assessment of primary school pupils in times of emergency, 1 caused by the interruption of teaching in schools in the school year 2019/2020] Retrieved from <https://www.minedu.sk/data/att/16140.pdf> [in Slovakian].

Zákonz 22. mája 2008 o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov. [Act of 22 May 2008 on upbringing and education (School Act) and on the amendment of certain acts]. Retrieved from <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2008/245/20200101> [in Slovakian].

Accepted: September 14, 2020

